

**Stanowisko Krajowej Rady Izb Rolniczych, kierowane
do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dotyczące problemów w rolnictwie,
które wymagają najpilniejszego rozwiązania**

Krajowa Rada Izb Rolniczych, mając na względzie dobro polskich rolników, uprzejmie przedstawia Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi stanowisko co do wymagających, w ocenie samorządu rolniczego, najpilniejszej uwagi problemów w rolnictwie, których skuteczne rozwiązanie przyczyni się do wzmocnienia pozycji polskiego sektora rolnego.

1. Sytuacja na rynkach rolnych, w tym na rynku trzody chlewnej.

Krajowa Rada Izb Rolniczych uważa, że rosyjskie embargo na import żywności oraz wystąpienie w Polsce afrykańskiego pomoru świń to główne przyczyny kryzysowej sytuacji na rynku trzody chlewnej. W ciągu roku ceny żywca spadły poniżej 3 zł/kg.

Według Krajowej Rady Izb Rolniczych, kryzys cenowy, który utrzymuje się z małymi przerwami od ponad dwóch lat dotknął w szczególności gospodarstwa, które zainwestowały w modernizację procesów technologicznych po to, aby skutecznie konkurować na wspólnym rynku.

Na tak złą sytuację na rynku trzody chlewnej ma wpływ embargo na żywność ze strony Rosji, jak również wystąpienia w Polsce afrykańskiego pomoru świń (ASF). Nie można także wykluczyć zmywy cenowej przedstawicieli sektora przetwórczego, ponieważ zastanawiającym jest fakt, że od kilku lat spadek cen skupu wieprzowiny ma miejsce w okresach przedświątecznych, gdzie zwiększa się popyt na mięso i jego przetwory. W tym czasie zakłady przetwórcze, mając gwarancję zbytu swoich produktów, kupują tanio surowiec osiągając ogromne zyski.

Zdaniem Krajowej Rady Izb Rolniczych, jedną z przyczyn spadku cen mogą być również nieprawidłowości w prowadzeniu i rozliczaniu produkcji w systemie nakładczym. Umowa przewiduje zryczałtowane wynagrodzenie dla rolnika, niezależne od efektów ekonomicznych mierzonych kosztem wyprodukowania 1 kg żywca wieprzowego. W umowach takich nie ma odniesienia do cen skupu tuczników. Dostarczane rolnikom prosięta najczęściej pochodzą z Holandii, Belgii, Danii, Niemiec oraz Litwy i Łotwy, co może stwarzać realne zagrożenie w postaci przywiezienia ASF.

Krajowa Rada Izb Rolniczych uważa, że system nakładczy zaciemnia obraz faktycznej oceny ilości pogłowia świń w naszym kraju, tym bardziej, że nie znana jest skala tuczu na

zlecenia. Zwierzęta, które trafiają do rolników do tuczu widnieją w systemie IRZ (System Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt) jako jego, co nie jest do końca prawdą, gdyż faktycznym ich posiadaczem (właścicielem) jest zleceniodawca usługi. Zdaniem samorządu rolniczego, chów nakładczy niszczy rodzimych producentów, przyczyniając się bezpośrednio do spadku cen w skupie. Samorząd rolniczy domagał się wielokrotnie oraz uważa za niezbędne uregulowanie prawne tego procesu, między innymi poprzez przypisanie tej trzody do numeru stada zakładu przetwórczego.

Ponadto, na szczeblu krajowym powinny pilnie zostać podjęte działania rządu prowadzące do przyjęcia programu odbudowy produkcji trzody chlewnej. Wskazane byłoby też np. uruchomienie przez Agencję Rezerw Materiałowych (ARM) zakupu półtuszy wieprzowych na zapasy państwowe.

Kolejną sprawą jest zwiększenie nadzoru weterynaryjnego nad importem sprowadzanego mięsa. W opinii samorządu rolniczego jest ono niskiej jakości. Konieczne wydaje się również zwrócenie na zwartość mięsa w wędlinach. Jeżeli w składzie danego wyrobu udział mięsa jest mniejszy niż 80 proc., to na etykiecie powinno widnieć „wyrób mięso podobny”.

Konieczna jest także skuteczna promocja rodzimej produkcji rolno-spożywczej, która jednak nie będzie możliwa bez przyjęcia definicji polskiej żywności i wdrożenia czytelnego systemu jej oznakowania w taki sposób, aby nabywca łatwo mógł zidentyfikować kraj jego pochodzenia. Nie może być tak, aby za pieniądze z Funduszu Promocji Mięsa, na który składają się rolnicy, promowane były wyroby i mięso pochodzące z zagranicy. Dlatego należy wprowadzić opłaty na fundusz promocyjny dla firm sprowadzających półtusze z zagranicy.

Istotne znaczenie będzie miało także dla producentów trzody powiązanie ich umowami kontraktacyjnymi z zakładami przetwórczymi oraz przyspieszenie płatności za nabywane od rolników produkty. Rozwiązanie wymaga też kwestia relacji między dostawcami żywności a sieciami handlowymi.

Kluczową sprawą pozostaje jednak zwalczenie ASF w naszym kraju, ponieważ rolnicy nie mają możliwości eksportowania mięsa na rynki pozaunijne. Bez środków finansowych koła łowieckie nie uporają się ze zmniejszeniem się stad dzików, które są nosicielami wirusa tej choroby. Rolnikom zaś trudno będzie utrzymywać reżimy produkcyjne.

2. Wprowadzenie zmian w metodologii szacowania szkód w rolnictwie, spowodowanych przez niekorzystne warunki atmosferyczne.

Zaistniała w obecnym roku sytuacja spowodowana przez suszę w sposób nad wyraz dobitny ukazała, że obowiązujące obecnie regulacje nie przystają do rzeczywistych problemów. Dlatego konieczne jest, by wprowadzony został w szczególności nowy system monitorowania niekorzystnych zjawisk atmosferycznych spowodowanych przez suszę. Zasadne byłoby, by decydujące i wiążące znaczenie przy podejmowaniu decyzji o wystąpieniu niekorzystnych warunków miały komisje szacujące straty, które faktycznie będą w stanie ocenić istnienie i rozmiar tych szkód w konkretnym gospodarstwie rolnym. Członkami takich komisji powinni pozostać m.in. przedstawiciele izb rolniczych, którzy dają rękojmię rzetelnego i sumiennego działania.

Z problematyką szacowania szkód nieodłącznie wiąże się problematyka ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich. Krajowa Rada Izb Rolniczych postuluje wprowadzenie systemu powszechnych ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich „pakietowo”, od wszystkich ryzyk, z dofinansowaniem z budżetu państwa.

3. Zasady sprzedaży i dzierżawy gruntów rolnych

Kolejną kwestią wymagającą szczególnej uwagi jest kwestia zasad sprzedaży i dzierżawy gruntów rolnych. Zmiany w tym zakresie powinny w szczególności polegać na przyznaniu komisjom do spraw kształtowania ustroju rolnego szerszych uprawnień związanych z podejmowaniem ostatecznej decyzji co do sprzedaży czy dzierżawy nieruchomości rolnych, by chronione były interesy polskich rolników, pragnących rozwijać swoją działalność. Wiodącą rolę w takich komisjach powinni odgrywać przedstawiciele izb rolniczych, którzy doskonale znają uwarunkowania gospodarcze i społeczne na danym terenie.

4. Sprzedaż bezpośrednia

Krajowa Rada Izb Rolniczych uważa, że należy podjąć dalsze prace w celu uregulowania ustawy dotyczącej sprzedaży bezpośredniej, tj. dostaw bezpośrednich w zakresie produkcji roślinnej, zgodnie z rozporządzeniem nr (WE) 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych oraz produktów przetworzonych produkcji zwierzęcej. Należy dopuścić do obrotu mięso pozyskane z legalnego uboju oraz umożliwić grupową sprzedaż produktów w punktach sprzedaży bezpośredniej, wzorem krajów Europy Zachodniej.

5. Zmiana systemu doradztwa rolniczego

W świetle wyzwań stawianych przed rolnikami w ramach Wspólnej Polityki Rolnej realizowanej w perspektywie finansowej 2014-2020, dotyczących zwiększania innowacyjności i unowocześnienia sektora rolno – spożywczego, a także podniesienia poziomu wiedzy w zakresie nowych rozwiązań technologicznych, konieczna jest także zmiana systemu doradztwa rolniczego. Doświadczenia lat ubiegłych wskazują, że ośrodki doradztwa rolniczego działające jako samorządowe osoby prawne nie zawsze spełniają oczekiwania rolników. Proponuje się zatem, by cały system doradztwa rolniczego podlegał Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dzięki czemu zapewniona zostanie jednolitość wykonywanych zadań i większa kontrola ich prawidłowości i skuteczności, dla dobra korzystających z systemu doradztwa rolników. Proponuje się także, by izbom rolniczym powierzone zostały zadania związane z prowadzeniem tego doradztwa, na wzór rozwiązań francuskich czy austriackich. Izby rolnicze, jako najszersza reprezentacja wszystkich rolników, dają bowiem gwarancję prawidłowości i rzetelności wykonywania takich zadań.

6. Zmiana ustawy Prawo łowieckie

Krajowa Rada Izb Rolniczych zwraca się o wsparcie działań właściwych organów zwianych z rozwiązaniem problemu tzw. szkód łowieckich. W ocenie samorządu rolniczego zasady szacowania strat powinny być jak najszybciej kompleksowo uregulowane w ustawie – Prawo łowieckie, a straty te powinny być szacowane przez niezależnych ekspertów. Takimi ekspertami mogliby być w szczególności przedstawiciele izb rolniczych.

Wymienione powyżej zadania, w których realizacji miałyby uczestniczyć izby rolnicze, mogłyby zostać powierzone izbom rolniczym jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, po zapewnieniu koniecznych środków finansowych na ich realizację.

Mając powyższe na uwadze, Krajowa Rada Izb Rolniczych wyraża wolę efektywnej współpracy w zakresie rozwiązywania wszystkich problemów w rolnictwie, zapewniając ze swojej strony, że zawsze podstawowym celem i motywem wszelkich podejmowanych działań jest dobro polskich rolników oraz rozwój polskiego rolnictwa, a tym samym całej Rzeczypospolitej Polskiej.